

Megjelen minden második
vasárnap.

lapfelfüggetlen és lefelelős szerkesztő:
RÁCH SYLVA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Sopron, Ó-gabonafér 18. sz.

ELŐRE

FÜGGETLEN KRITIKAI BETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
hétlyben hátszó szállítva vagy vidékre
postán küldve:
egész évre . . . . . 6 K - I
fél évre . . . . . 3 K - I
negyed évre . . . . . 1 K 50 - I

Egyes szám ára 10 fillér.
Bírdeléseket felpezs és jutá-
nyosan közöl a kiadóhivatal.

Hatvan millió deficit az első évnegyvedben!

(h) Utóbbi időben sok rosszat mondtak már Wekerlérol, de finane zsenialitását mind eddig nem vonta kétségbe senki. Az e napokban közzételt állampenzári kimutatás a folyó év első negyedének állampenzári kezeléséről azonban, Wekerlénék ezenn eddig senki által kétségbe nem vont fényes tulajdonságára is csufosan rácafolni látszik. Az állami háztartás első évnegyvedehatvanmilliókorona deficittel zárult.

Ez egymagában véve nem jelentene ugyan még semmit. Hiszen látni van még az év háromnegyed része, és ez kijóhatolhatja még mindent. Csakhogy, nem pótolhat az már semmit. Nem fogja ez az útított esorbát kikészülni, elkenyelked, hatványozottan fogja esorbítani a maga idősokát is. Mert mind az, ami az első évnegyved deficitjét alkotja, ezenalul állandóan és hatványozott sulyal fog ráneveznedi állami háztartásunkra.

De még ez sem volna ok a kétségbeeséshez.

A tulajdonképeni baj az, hogy mindig a deficitet alkotó tulajdonsokra nincs fedezet és semmi kilátás, hogy vajha lehetne. Így azután az ország szinte elkerülhetetlennek látszó pénzügyi romlásba jut.

A deficit tehát megvan, még az állandóság iszonyatos jellegével felruházottan. Okai pedig brutális nyíltsággal telaksznak előtérbe. A koalíció három esztendő át való zavartalan garázdálkodása alatt, kétszáz millióval szaporította az állandó állami kiadások terhet. Ez pedig oly arány, mely páratlan a maga nemében. A koalíció mindenkori telti marokkát szórta a pénzt és amily arányban vesztette el gazdasági tevékenység hiány megszerzését, oly arányban párkondolt a nép adófelírásból gyűjtött pénzen a követelők és szitkozódók szája betömni. És mind ezt csupán azért, hogy elhalgattassa a megcsalt farmárokat és érdekelteket révén biztosítson magának híveket.

Így ma odajutottunk, hogy a népre

igaztalan arányban kirótt adópénzekből milliókért Margit-szigetet vásárlunk, honokba futó homokléga gyáraknak milliókat szubvenecindunk, utánozhatatlan körnőfontással százazreket ölünk a Makrai-féle bírtokokba, egy nagy vasutat ezer közel fekvő nemzeti érdek mellőzésével nyomorúságos pusztán fekvő zstávkév állomáshba torkoltatunk és oly garázdálkodást viszünk végezh az állam pénzével, mint ha a nép vérel izadul adópénze pusztán párt és hatalmi érdekek kielégítésére szolgálna.

Az a hatvan milliós hiány pedig, mely az ideci állam háztartásunk első évnegyvedében gultakozott, az állandó deficit első és bizonyára legkisebb hányada. Óriási növekedést biztosítja a katonai létszámemelés, az új ágyuk beszerzési költsége, a bejelentet Dreadnoughtok; a lerongyolt és roskadozó nagy, kir. államvasut ezer milliós helyrabazása és valamennyi tárca milliókkal megnövekedett évi reres kiadásai. Ezel szemben pedig az új adótörvény megnyomorítja az ipart és a kereskedelmet, minden újabb törvény új nyűgöt, új terhet ró a népre, esökkenti a polgárság fogyasztási képességet s adóteher bírást, óriási válszeli a dragságot, lohasztja a vállalkozási kedvet, apasztja a pénzt és a hitelt. De reméltetés módon szaporodnak az ches szájak és nyított markok.

Alja — aki bírja. Aki nem, — kivándorol Amerikába, a nyűg hazájába, hogy kiszabaduljon — piszokból!

A megyei zárórarendelet. Vendéglősök és kávéosk!!

Az alispáni új zárórarendelet ugyancsak alapos riadalmat idézett elő a vármege vendéglősei és kávéosk között, ami a mult hó 27-én tartott gyűlésük impozans látogatottságában, de főleg izgatott lefolyásában nyilvánult. A rendeletről már elmondott véleményünket. Aból ezuttal csak annyit ismétlünk, hogy vele ismét egyszer alaposan túltűtek a celon. Vendéglőseink és kávéoskaink állásfoglalásukhoz azonban még volna néhány szavunk.

Aból, ahogy a dolgot eddig csinál-

ták, eredményt ne várjanak. Ötletszerű munkának esélyes az eredménye és a m. hó 27. gyűlésük az ötlestégnél is alacsonyabb színvonalon állt. Nem az amit ott mondtak, hanem ahogy azt fogadták, főleg pedig ahogy a gyűlést előkészítették, szervezték és rendezték. Így, uraim, mozgalmat eredményre vezetni és érdemleges gyűléseket rendezni nem lehet.

Sokkal komolyabban hordjuk érdekeiket szívünkön, semhogy elhalgathatnók azokat a hibákat, melyeket eddig elkövettek és hogy ne figyelmeztetnők önéket mind arra, amit a jövőben szemelőli téveszteniök nem szabad.

Elsősorban jöjjenek tisztába azgal, hogy mit akarnak, és hogy miként akarják azt elérni. Mert mint azt a 27. gyűlésük bizonyítja, még azt a két legelőbb kérdést sem oldották meg. Igaz, erre ép ez az omniúmus 27. gyűlés lett volna hivatal, csakhogy az nem ennek a jegyében folyt le. De ha mindjárt tényleg ennek a két kérdésnek tisztázása lett volna a célja, mellette két dolgot megfedekeztek, amelyeknek szoros szemelőli tartása nélkül pedig minden erőlködésük kárba vész.

Elsősor is, ugylátjuk hogy sejtelmük sincs arról, hogy oly rendelet ellen küzdenek, melyet megszervezésre méltó morális indokok támogatnak. Maga a kibocsájtó hatalom, erre az erkölcsi támaszra való hivatkozással, az egész hivatalos apparátust, tanácsot, sőt az egész társadalmat utasítosokkal és közfelhívással szólította maga mellé a sorompóba önök ellen. Önök tehát nem csupán a sérelmes rendelettel állanak szemben, melynek visszavonását petíciókkal elérni lehet, hanem egy jól vezetett és kezelt szervezettel, befolyásolt és irányított közvéleménnyel, a társadalom hangadóival.

Hiszen már is kijelentette az alispán, hogy nem is fogja önöket fogadni. Ezeknek a tényezőknek megtörése, véleményeknek átidonítása és meggyőzése pusztán petíciókkal el nem érhető. Annélkül pedig sérelmük orvoslására nem is gondoljanak.

Idő jól meg alapozott, öntudatlan nevelt és célirányosan vezetett szervezetre van szükség, mely tekintélyével és sajtójával vivja ki az elsősorban szükséges figyelmet.
Ez egy.

Gummisarok, cipőkrém, cipősámfá, cipőkötő, szallagartó, gyöngycsokor
és mindennemű díszmü bőrök nagy választéka.
Világhírű „O'SULLIVAN” gummisarok
és „IDA” cipőkrém egyedüli raktára

FLEISCHER JÓZSEF UTÓDA
bőrkereskedésében
SOPRON, SZÉCHENYI-TÉR 20.

STESSEL SIMON épületfa és szőlőkarók raktára (Deák-tér 4. sz.)

A másik pedig, hogy megénk kételyességével, a kétáru nem össze nem egyeztetésével és az egymás előtti idegenkedéssel szemlél ki. Azon a 27. gyűlésen mi sem domborodott ki jobban, mint a türelmetlenség, melyel a német elem a magyar és a magyar ellen a német előadók halgatta végig. És ennek a gyűlés fiaskójának ez a körülmény volt tán legfőbb az okozója.

Mert valjuk csak be őszintén, fiaskóval végződött ez a gyűlés, legalább ahhoz képest, amint ennek eredményeznie kellett volna. Ne számítessünk tehát. Nem örünk el véle semmit, csak saját magunkat csáljuk meg. Elégedetlenül távoztunk valamennyi és az elégedetlenség annál nagyobb, mennél többen voltak jelen ezen a gyűlésen.

Az eredménytelenségnek másik oka pedig az volt, hogy a gyűlés kelőképp kikészítve nem lévén, a felelősség jelleget viselte magán. Mindenkinél volt valami javaslata, de kelőképp előkészítve egyszem volt. Amit javasolt az egyik, nem tetszett a másiknak és a mozgalom szervezőinek folytán az előlévők a szükséges homogenitást, sem határozottan hozni nem tudott Birnbaum csornai vendégül kész előadattal jött ugyan a gyűlésre, mely a további tárgyalások alapjául igen alkalmas munkának látszott ugyan, de ő meg azt a hibát követte el, hogy ezt a terjedelmes előterjesztést azon a kételyesség által már feltagolt tömeg gyűlésen tárgyalgatni akarta, ami képtelenség. Ha ő azt mondta volna csupán, vagy az előlévők saját iskolázott szervezetre támaszkodva jászajolják, hogy: „Uraim, kidolgoztam a feltételezést szánt memorandumot, mely nézetem szerint valamennyiünk jogos igényeit ki fogja elé-

gíteni, — ime itlyan, — átdom az előlévőknek és kérem ennek beható megvitatására egy szűkebb körű bizalmi megvitatás, mint egyáltalán szervezőkünkre és további eljárásunkra nézve is, tegyen a mához 10- vagy 14 nap múlva összehívandó gyűlésnek jelentés, egy csapásra a helyes mederbe terelte volna a máris szűfolyón készülő gyűlést. De így, a bonlás esélyét nagyra növeztette és a gyűlés erős morális defektussal zárult.

Es most elsőbbségre vissza kell esnálni az egészét és azután újból kezdeni ott, ahonnan elindultak.

Amint ebből láthatjuk, feltétlenül szükséges tehát, hogy a két elem a bekés és eredményes összműködés érdekében legelőször is szétválasszassék. Az előlévő gondja, hogy a két osztály párhuzamos működése azután egyeztessék és mindenkor tényleg egybefüggő is maradjon.

A legszűkebb azonban a jelzett szelvényben való szervezés. A baj, a veszély elég nagy, lekésedés is van tehát bőven, a dolgozó könnyen menne.

Előlévők is volna már, de most azután kívánatos, hogy néhány agilis érdekeit nyomban szervező bizottságot alakítsunk és az ezen az alapon működő egybehangított alakuló gyűlés után a maga választmányát kijelölje, amely a mozgalom vezetésével és a szükséges lépések és intézkedések megtételével lenne megbízva.

Aki ember a talpán és érez erőt s hivatottságot magában kártársai érdekében cselekedhetni, ki úgy tudja, hogy van mit mondania és ügyézi, hogy értékesíthető a tevékenység, az álljon elő. Itt az alkalom, ragadjon meg, szakk halaja fogja kísér!

* * *

Eszterházy herceg bevándyva Haller ellen.

5. A murai erdő.

A fegyelmi eljárás megállapította, hogy a murai erdő faanyagának nettó értéke 329.299 koronát tett ki. Ezt a faanyagot Haller a sokat protestált Lendvay hercegné 283.442 koronátért adta el, amellől még egy vételszerződést kötött vele, melynek haláztatási szerint ezt az összeget csak 6 év alatt köteles fizetni a herő annélkül, hogy ezért kamatot terhelneik.

Ezenfelül pedig ezt a 597-9 kor. hold területű erdőt 1906 november 1-jétől kezdve haszonélvezeti bér nélkül jutattott a herő kezébe, miáltal az uradalom 81.327-87 korona, a murai erdőterület összesen 97.184-87 korona kárt szenvedett.

6. Szolgálati kivonat hamisítása.

Bizonyos ügyézi szolgálókkal bízt meg Hallert az uradalom melyekért 1889 augusztus 13-án, 200 korona tiszteletdíjjal engedélyezett. Ezt a megbízást, Haller 1889. évi szeptember 17-én kelt levelében megkésztette. Ez tehát kétségkívül bizonyítéka annak, hogy az 1889 augusztus 13-án kelt uradalmi megbízó levél való, Haller nem állhatott hercegi szolgálatban.

Ennek dacára, hamis bizonylatok bemutatása mellett azt állította előttem Haller, hogy ő már 1874. évi szeptember 14. óta áll szolgálatban és ettől a naptól számlált szolgálati időre követele fölém nyugdíját. Bizonylati és állítási azonban hamis és valótlannak, eljárása pedig kimeríti a csalás kísérletének minden kritériumát.

7. Az alsólvándy, nemti- és szentlőrinci építkezések.

Mándi Sámuel, kit 1890-ben kelt ber-

letszerződéssel a 69384 kat. hold területű alsólvándy és nemti-uradalomnak 308.000 korona és az 110660 kat. hold területű szentlőrinci uradalomnak 172000 korona évi bérért 1912. évi október hó 12-ig haszonbérbe vette. Már a bér szerződés megkötése alkalmával a hitbizományi hatóság nehézségek támasztott az árnyalg olesó bér szerződés miatt. Mindennek dacára a herő 1892. évi október 12-ig haszonbérbe vette. Már a bér szerződés megkötése alkalmával az uradalmi vezetésű hajlandó kelt volna Mándinak oly irányú engedményeket tenni, mely szerint a főépületek javítási költségei az uradalom terhelneik, de mely engedményt a hitbizományi hatóság nem hagyott jóvá. Ezek az uradalom által tett engedmények tehát engem semmire sem bírtak volna, miután azonban jóságkörnyezetemmel deaválani nem akartam, a kitálatás helyzetét engemnek tényleg engedélyeztem a herőnek.

Ezen engedményem 1900-ig halgatóság lett gyakorlatra, míg ugyan ez év október 28-án a gyakorlatra való hivalkozással a herővel az ügyvezető „kismartoni” kégyelést kötötte meg, mely szerint azonban a herő már nem csupán a főépületek tartozását követheti az uradalomtól, hanem egyúttal azt a jogot is nyerte, hogy 1.600.000 korona értékű új épületeket emeltesen az uradalom terhére. Amit tehát a herő 8 éven át nagylelkűséggel reám dított, azt Haller jogként megszemézte a herő kezébe és tetette az uradalom érdekében károsító felhalmozással, mely páratlan a maga nemében. Tette ezt pedig oly kop, hogy az ügyről engem hamisan informálva, az 1890-iki javaslatokat jogerővel szerződéseként bemutatva, nem létező és nem igaz dolgokkal tenyék ámtya engem, ezen „kiegyezés” megkötésére rábirt.

Külömben, a m. hó 27-én tartott gyűlés lefolyása a következő volt.

Már jóval 8 óra előtt zúfaluóság tiltótték meg az érdekeltek a „Palatin” vendégül tagas helyiségeit, de a gyűlés megnyitása előtt is már észrevéhető volt a meglepett sokaság szervezőtlensége és tájékozatlansága. 9 óra tájban, a szokásos formáltoások megkezdése után, Boross Kálmán, a felsőpályai járás vendégüléinek és kávéosainak előlévő magyar nyelven fordította a meglepetéket és az összehívás okainak, valamint az új záradék rಂಡeolt szerelmének eseteléseit után ajánlja, hogy a gyűlés petitionajára a rಂಡeolt visszavonása érdekében az alsópallán, székesgészetén a miniszterrel is. De már késni is türelmetlenkedett a német elem, folyton kérdeztve: „Was sagt er? Wie mant er des?”

Boros után Kritsch kismartoni vendégülés lepett a szószeke, német nyelven hangoztatva az előlévők e-járis szükségét, és az alsópallán való körülményektől várja a felpanaszolt szerelm megszüntetését. Kivánja azonban, hogy a megvalasztott köldöttésge csupa jó szónokok kerüljenek, a kérvényt pedig írja alá valamennyi érdekel. A záróóra nézve is tesz javaslatot, mely azonban hangos ellentmondások születtek.

Útána Kugler szentnagyházyai vendégülés szözlét német nyelven és tesz javaslatot a zárók megállapítása valamint tulidők díjaztatása érdekében. De most meg már a magyar ajkuk kezdtek türelmetlenkedni és hangosan panaszokoztak, hogy mit sem értenek az előterjesztésről. A gyűlés minidig hangosabb lett, de nem a tanácskozás anyagának éntelbe magvitatásaitól, hanem az amugy is izgatott kedélyek fokozódó türelmetlenkedéséitől.

Ezen puskaröngy hangulat közepett lepett fel Birnbaum csornai vendégülés magyar nyelven értelmezve terjedelmes előterjesztést, melynek főbb pontjai a következők: A járási székhelyeken 12, más helyeken 11 órákor legyen a zárás. A tulidősök

Hozzájárul ehhez még az is, hogy Haller a sokat említtet „kiegyezésbe” a herő 600.000 koronás bérhatárának elengedését is beesegesztette, ami által az uradalmi legálább is 700.000 koronával az építkezés engedélyvel, és 6.000.000 koronával, a bérösszeg engedelmezésével, összesen tehát 1.300.000 koronával kiárossította meg.

A fegyelmi eljárás során megállapított Haller által részben csalás, részben vetkes könyvelésűg által okozott kárt a két millió kétszáz ezer koronát meghaladja.

8. Zárómegjegyzés.

Ebben a fejezetben a herceg sürűn telelt 30 oldalot át Haller hivatalból tenykedéseit bizonyítja és illusztrálja. Kiemeli, hogy a kinnutalt 2.200.000 koronát meghaladó kárt csupán az az összeg, melynek számszerű megállapítása sikerült. De kizárólag az összeg, melyek hallhatóan azok az összegek, melyek Haller kezén a kunyag ellenfelezés, a ki nem mutatható, de nagyon fekvő vetzetéseket és helyben kezletlen káldották el. Ha ez az állápot még tovább tartott volna — mondja a herceg — a gondnokság alá való helyzetem nem kérdőm el.”

Haller könyvelő, vagy rosszszemű eljárását illusztrálndó, felelmit a herceg, hogy Haller 1901. évi előirányzata szerint az 1900. évrnek 3.331.027 korona 16 fillér felesleggel fog zárni a költségvetésével kévén volt 12 millió kölcsönt felvenni és a központi leszámló bizottság idej jelentése szerint, meg az 1912. évi is feltüntetett deficitet fog zárndi, ha addig a Haller által teremtett zúllt állapotokba nem sikerül valahogy rendet teremteni.

(Folytatás következik.)

mindentit meg és így nem esoda, hogy az alprofeták által megemelt intézmények a kilátása helyezett üdvös hatást nemcsak hogy nem szállt, de voltak a hívőknek legtöbb esetben érzékenyen megkárosították. A magyar közgazdasági történetben is számos íly eset van följegyezve: sajnos azonban, hogy ezekből a tulajosok levonni a közönség elmulasztása és így lehetősége téve, hogy már kudarcot vallott teves tanok újra felszínre vetődessenek és további pusztítókat vígyenek véghez.

A magyar közgazdaság egyik jelentékeny ága: a karbiztosítás története talán legelsőbb bizonyítottan fenti állításainknak. Mert más közgazdasági ágakban alig bemezgett és bemezsges any megváltozt, mint a mennyit a biztosítási-ügy fölmutathat. A megváltozott eme szerepe pedig mindig ugyanazon üdvözítő igével akarta boldogítani a nemzetet. Ez az igé: biztosítás, szövetkezeti alapon.

Száználhónadok után, mely hazánkban a szövetkezeti biztosítást alaposan lejárattá, a mint evvel újra megújult a magyar profeták, kik ismét csak a szövetkezeti biztosítással akarják boldogítani a magyart. 1894-ben történt, hogy előkelő férfiak (magnások és más forumbeliek) sok jó ássarral, de minden hozzáértés nélkül ósáskák neveiket egy biztosító szövetkezet alapításához, mely aztán rövid idő alatt Országos Magyar Kölesönös Biztosító-Szövetkezet címmel világra is jött. Az újszülött a szövetkezeti biztosítás megemelésének hirdette magát, azonban nagyon hamar beteg lett, mert már első üzletével óriási vesztéget zárta le és noha valóságos helyzetnek enyhítésére az állam is jelentékeny anyagi támogatásban részesítette, már 1896-ban a legelsőfokban tönkrement és azóta oly botrányos módon tettenge letét, mely a saját ismetetlen kezérszeretete föllobbóadásnak kifejezése és a hatóságok figyelmének ezen szövetkezte való fölhasználása, s így következtet be a csúfos bukást!

Akik azonban azt hitték, hogy a szövetkezeti biztosítás ezen mindnyájunk előtt történt csufos vége, hosszú ideig megemnti hazánkat a szövetkezeti biztosítás apostolaitól; ugyanezek halgik voltak. Ellenkezőleg — a szövetkezeti biztosítás az eddigiekkel is tekintélyesebb profeták üdvözítő igéjé vált és nyíde is ütöttek a Gazdák Biztosító-Szövetkezetét. De haj! tizenegyszer hangzanak feled jó magyaron azok a nagy mondmások: melyekkel a szövetkezet alapon való biztosítást nyelbe itni megkísérelték és mindig kudarcra végződött. Mert 13 magyar biztosító szövetkezet sirjai domborúban előtűnek és ezek mind ilyen szép szőlőmákok! Lezdők, hogy aztán rövid-debb-hosszabb idő alatt megbukva, ne hagyjanak mást emlékü, mint a sok zaklatást, jert és véreghajást, melyek szegény tagjainak örökül maradtak.

Emlékezzünk! régekre, mint a küllő mondja és vonulassék föl a tizenhárom elődök, melyek mindannyian éppen így jártak: azt a hazafias és emberbaráti boldogságot, mint ezt sirjainkál, az újszülött tizenegyekét teszi:

Megkérdeztük a sort a Budapesti Kölesönös Biztosító-Egyesület 1868-ban alakult és noha csak városi épületeket — tehát a jobb közközlet — fogadta el biztosításra, mégis rövid 2 év alatt tönkře jutott és tetemes adóssággal felcsúszott. Valamivel tovább, birta a Magyar Kölesönös Biztosító Bank, mely szinten 1868-ban létesült. Egész működése kincs végződés volt, míg 1895-ben beadtá a kulesot.

1890-ben alapították az Első Magyar Kölesönös Állatbiztosító-Társaságot, melynek jelentékenty: 1 millió korona részjegytökjőve volt és mégis 1874-ben csúdköt kellett mondania.

Köröz előtűnk voltak az 1870-ben alakult Kárméntes Kölesönös Élet-

biztosító-Szövetkezet és Magyar

Hivatalnokok Biztosító-Intézete.

Legtovább élt meg a Tisza Biztosító-Társaság Debreczenben, melyet 1872-ben 600.000 korona alapítókével alapítottak. 1884-ben jutott esőbe és még most sincs újra a csúdköt.

Az Orion Állatbiztosító-Egyesület (alapítva 1875) 1877-ben, tehát 2 év után országos botrány előzöve — mely 11 évig tartó büntényítő pórt hozott létre, végözve be pályafutását.

Az 1876-ik hozta napvilágra a „Hitel” című biztosító-egyesület és a Magyar Tízollók Biztosító-Szövetkezetet; mindkettő rövid idő alatt megbukott.

Meg ma is hajban és kellemelenségben van részük az Első Magyar Jégbiztosító-Társaság m. sz. tagjainak. Ez a szövetkezet 1878-ban alakult és 1879-ben már esőbe került. A pótdíjakat meg most is — 30 év óta — folytatják a pert. Legutoljára hagytuk a két legelőbbben alakult szövetkezetet: az Erdélyrészi Kölesönös Biztosító-Társaságot, Kolozsvárt és a Tiszavölgyi Szabadalmazott Kölesönös Biztosító-Társaságot. Azért tesszük ezt, mert ezen két szövetkezet története eklatánsul bizonyítja, hogy nálunk a szövetkezet alapon való biztosításra nincsenek meg az előfeltételek.

Az Erdélyrészi Kölesönös Biztosító-Társaság, Kolozsvárt 1844-ben alapították az erdélyi magnáskörök hatalmas protekcioja mellett. S noha 20 év fennállása alatt a végigazában Szász, a tiztagzatban 3-szor adott díjnyújtást, a tagoknak mégis 1844-ben, midán 62.000 ft. utánfizetést mondotta ki a közgyűlés, ami az év eleji 1877-ának felett meg, a tagok nem teljesítették az utánfizetést és a szövetkezet kénytelen volt működését beszüntetni.

Ugyanekek ily ok miatt volt kénytelen fölcsúszni a Tiszavölgyi Szabadalmazott Kölesönös Füzárkőbiztosító-Társaság, mely 1844-ben kezdte meg működését és 1857-ben oszlott föl. Pedig ezen két szövetkezet kellő szakavatoltsággal volt vezetve és az akkori viszonyokhoz mérten szép eredményeket is ért el. De mihielyt arra került a sor, hogy utánfizessenek a tagok, rögtön megszünt a közönség bizalma, a pótdíjat fizetni nem akarták, a biztosításukat felmondották.

Az Országos Magyar Kölesönös Biztosító-Szövetkezetéről épp oly ekes iradákat zengtek annak idején a „közelek” tollfogatói. Hazafias és egyéb fraziókban bővíven volt ezen szövetkezet és még minden körültekintést és alapos számítást igényelő díjakkal dolgozott, csak tengerelhet valahoz, de mikor 1898-ban a jégbiztosítási ágazatban kiirta a pótdíjat és a károkat csak részletekben birta fizetni, sorsa meg lett peszevete.

Ime 13 magyar biztosító szövetkezet szomorú története. S mégis nem akarnak ezekből okólni, hanem e 13 szövetkezet sirjainál missen tördőve, előlánnak az új néphölgyököt és újra csak a szövetkezeti alapon való biztosítással akarják üdvözíteni a magyar közönséget. Pedig hiába való minden erőlködés, mert a biztosító közönség tulajonyo része nincs abban a helyzetben, hogy eltekintve a pótdíjtelőtől, kilegye magáné, hogy kárit késedelemmel, esetleg csak részben, avagy egyáltalánan, ne kapja meg; holott semmi előnye nincs, ha szövetkezetnél biztosít. És itt el-értünk azon érchez, mely egymaga megdöntö a szövetkezeti biztosítást. Mert ugyan mit nyújthat ma a közönségnek egy biztosító szövetkezet? Éppenseggi semmit. Sot sokkal hátrányosabb a biztosítottakra, mint részvény-társaságokkal való biztosítás. Ezt magával a Gazdák Biztosító-Szövetkezetével fogjuk behozni. Azt, hogy a rész-

vény-társaságok nagyon drágák, a szövetkezet előölsőben fog biztosítani. Csakohány más a beszéd és más mikor azt tetté kell változtatni. Mindenki jól tudja, hogy a Gazdák Biztosító-Szövetkezetet szemmel szemlélve biztosító-életölsőbban, mint a részvény-társaságok.

Nagy haj az is, hogy ez a szövetkezet nem is egészen magyar, mert 1902. évben 294.168 koronát küldött bel nem kevesebb, mint 107.630 koronát fizetett ki viszonyítottas díjak fejében a vele szoros összekötötésben álló külföldi szövetkezeteknek. Ezek a szövetkezetek a következők:

1. Felsőfennsírati országos, 2. Cs. kir. szász kölesönös, 3. Első eschországi, 4. Gráci és kir. szász, 5. Morva szásziet és kir. köles., 6. Krakói köles., 7. Szalzburgi köles., 8. „Concordia” Reichenberg-briani köles., 9. „Dinestor” köles., és 10. „Slavia” kölesönös biztosító-társaság.

Mondhatjuk, szép társaságba került a „Gazdák” hazafias szövetkezetek!

Kölsége pedig égy vannak a szövetkezeteknek is, és mit a mérlegelőbbé járhat letemes, a díjvetelt több mint egy-harmadára rugó költségei. Részvények helyett pedig ott vannak az alapítók és üzletreszülőadósok, kiknek pénzük után szinten kijár a kamat. Hat nieszoda büvszer lenne az, mely a szövetkezetnél előölső letetésre a biztosítást? Már pedig ha előölsőben nem biztosítat a szövetkezet, hol az a nagy boldogító haszna?!

Ha pedig ilyen nincs, minthogy a legkisebb mérvenn sincs, miért tegye ki magát a közönség annak, hogy pótdíjat is fizessen, kárit esetleg csak részben és ezt is csak részletekben kapja meg, nem is szölvá arsem, hogy p. o. 3/10-és jégkárt ki is em fizet a szövetkezet. És ha mind-ezekkel elgondoljuk, hogy a szövetkezet jégkeresés esztendőben még az 1898-iki volt, midán a részvény-társaságok milliókat veszteltek, ugyan mit csinálna a szövetkezet?!

De mit tevék lennének azon gazdák, kik a szövetkezetnél volnának biztosítvány? Nem volna-e ez a tönkře jutásuk egyenlő?!

Mit akarnak a szegény magyar gazdakkal, nincs-e elég bajuk amug is?!

Miert akarják amug is nehezen küzdőkő gazdaközönséginket, létét fenyegető veszélynek kitenni?!

Hozny veszedelmes az, melyre a biztosítás ügyében a magyar gazdákát rátérseni akarják. S ha némi reményünk van, hogy ez a vezetés nem fog végzőlessé válhatni, ezt csak azon bizodalomunk erősíti meg, hogy a magyar gazdaközönség már oly sokszor esáriódtól, hogy végre kijözanodva és a sok őrösen kongó frazist megnevűna és megvetve, meg a maga útján, melyet öszieltől örököltél jözanáságá s upal!

Hogy mennyire igaz volt Nagy Mihály urnak már evvelék ezélot, azt tisztán láthatjuk, ha kell figyelemmel előolvassuk, a „Hitel” című budapesti magyar közgazdasági szaklap 1908 április 11. a 481-es számban a „Gazdák Biztosító-Szövetkezetek”-nek zarszámjáról, merlegelőri irékett.

Ez pedig így szól:

A szövetkezet mérlegelőri szerint tőkésítve volt:

1904-ben . . .	768032 K	21446 K
1905-ben . . .	627305 K	8566 K
1906-ban . . .	573873 K	54457 K
1907-ben . . .	353496 K	93297 K

A esőkötéses vállalatoké. Nagy évöl ezélot, 1904-ben, 768032 K volt pénzintézeteknél tőkésítve a szövetkezet vagyónál, az elemi osztály díjvetelét révén s az idelel meg már csak 353496 K tőkésítet tud fel. Ugyanilyen, habár valamivel kisebb kincsösszetést tüntet fel az értékpapírok kimutatása is.

kulturálisan egész biztosan az ügyesség különös fejlődését kellene fel becses szemlére látni.

Nálunk sajna ez nem úgy van, mert az urak egyszerűen egymás szemébe néznek és egyet mosolyognak az ilyenek a nyírott dzsentrí bajszok alatt, ami azt jelenti, hogy — paraszti fizess, hadt éljen a fiskális! — és jól van minden. — Tovább „alszunk!” —

De hát tessék csak elolvani ezeket a paragrafusokat, mert hát hiszen a Gazdák biztosító szövetkezetének kötvényein nem azért vannak azok oly helyes író-píró kis — vaktió kicisi! — betűkkel oda nyomatva, hogy azt valaki olvassa, mert már a szemit meg is csak jobban szereti mindenkinek.

Kivonat az alapszabályokból.

14. §. A belépti díj összeget és befizetési módját az igazgatóság állapítja meg. 20. §. Biztosítottak azok, akik a kik a szövetkezetnél biztosítási ajánlatot tételén, feloldák az igazgatóság által elfogadattak.

21. §. A szövetkezeti tagság további feltétele, hogy a felvételi kívánó:

a) tgyeknél önálló ellátására jogosult legyen, vagy ha nem az, törvényes képviselője által cselekedjék.

b) az alapszabályoknak magát alávesse,

c) az igazgatóság által a tagok közé felvétesse.

22. §. Alapító és üzletirészes tagok belépéséhez írásbeli nyilatkozat szükséges, melyben a belépőnek arra nézve is nyilatkoznia kell, hogy a szövetkezet mindenkor alapszabályainak aláveti magát.

A biztosítottaknál azonban már minden üzletirészes vonatkozó ajánlat magában foglalja az alapszabályok és biztosítási feltételek elismerését.

23. §. Az igazgatóság jogosult a szövetkezetbe tagul belépni kívánókat a felvételt minden indok nélkül megtagadni.

25. §. A biztosított tagok a szövetkezet kötelezettségéért a biztosítási kötvényeikben fizetni kötelezett díjuk erejéig felölések, mely díj áll a biztosítási ügylet megkötésekor megállapított díjelőlegből (Vorschussprämie) és az igazgatóság felhívására a díjelőleg magasabbra fizetendő utódíjból (Nachschussprämie), ezzel egy-egy üzleti évre a biztosítottak szavatosságát ki van merítve.

26. §. Ha az alapító vagy üzletirészes tag egyuttal biztosított tag is, úgy ebből folyólag ugyanaz a felelőség is terhes, mint a szövetkezet biztosított tagjai.

27. §. A biztosított tagok kötelesek a 14. §. értelmében megállapított belépti díjat megfizetni.

28. §. Ujjonnan belépő tagnak tekintetik az is, aki kilepve, egy évvel tovább nem volt a szövetkezet tagja.

30. §. Minden szövetkezeti tag részese az üzleti felelőségben és pedig a tűz-és jégkártól: a) a biztosított tag aként, hogy az üzleti felelőségnek mérlegelészen rájuk eső része jövő évi biztosítási díjukba beutadatik.

41. §. A biztosított tagsága megszűnik: a) a biztosítás lejártával, b) felmondás által.

43. §. A biztosított lejártával a biztosított tagsága megszűnik, de a biztosított tagnak a 25. §-ban megállapított felelősége azon üzletére vonatkozólag érvényben marad.

44. §. Az igazgatóság a biztosított tag felbontásaitól és ezzel a tagságtól bármikor a jégbiztosítást is hátrápa min-

denkor ajánlott levélben felmondhatja, viszont a biztosított tag jogosult a második évtől kezdődőleg az igazgatósághoz intézett ajánlott levélben kilepését, legalább 6 hónappal előbb bejelenteni, köteles azonban hosszabb időre szóló biztosításoknál az adott engedményt teljes összegében egyidejűleg megteríteni.

45. §. Felmondás esetén a biztosított tag tagsági jogait azonnal megszűnnek, de a biztosított elvállalt kötelezettségeinek arra az időre, amelyben a szövetkezet tagja, vagyis biztosított fél volt, eleget tenni köteles és a 25. §-ban megállapított felelősége a kilepés üzletére érvényben marad.

95. §. A karbeszélő körül felmerülő viták kérdések választott szakbiztosítási által döntendők el, melynek megalkotása és működése tekintetében a kötvényfeltételek irányadók.

Távol áll tőlem az a gondolat, hogy a szövetkezés eszméjét megfogjam, sőt, — erről más alkalommal még lesz szavam.

Amde a szövetkezet csak akkor ér valamit, ha a szövetkezet valamely érdekeltségi körnek lép szolgálatába — és hasznát művel.

De kinek használ a Gazdák biztosító szövetkezet?

A magyar gazdának egész biztosan nem! Hanem a fiskálisnak!

A Gazdák biztosító-szövetkezte frázisközlő mézes-mázos szavakkal meg borzallólag ugyan magához tudja csalni — rengeteg költséggel — más társaságot felel, de mert nem dolgozik igazgatósan, nem bírja a fellet megtartani, hanem azaz ártalmat vissza mennek a társasághoz, mert hisz nem boldok, hogy a biztosítást csak úgy fizessenek mint bárhol másutt és amellett még felelősek is legyenek mint tagok a szövetkezet működéséért s folyton abban a részében lebegjenek, hogy a már befizetett díj tényleg csak „előlegnek” tekintessék, azaz, hogy egy évben kétszer is követeljük tőlük az „előleg” intézmény a díjat és végül kétségbeesetten kérdeznük kelljen.

En jó Istenem, hát vagyok-e most biztosítva — vagy nem?

Mert hisz ki lát bele a jövő titkaiba? — —

Egy szövetkezet bármikor felbontható, felosztható, ha meg van hozzá a kellő szavat-tóbb. De ne gondoljuk ám, hogy ehhez példánul az igen tisztelt kecsői Szabó István bátyámmak, aki máig se tudja, hogy miért és miképp lett a Gazdák biztosító-szövetkezetnél biztosítva és így „tagja” is egyáltalán ennek a szövetkezetnek, van vagy lesz ehhez valahoz szava. Szóval neki sem más urambátyámmak! Vannak ott a szövetkezet igazgatóságánál egyes olyan urak, meg valóságos profók is, akiket úgy neveznek, hogy „alapítók”. Mert hát ők — egyszeres példónok — és ide vittek a sok pénzükért, hogy jól kamatoztassák abból, ami a jó magyar gazda belezet.

Hát ezek az alapító urak dőntenek majd afelött, hogy be legyen-e a bót csukva, avagy ne, és, hogy ezek nem fogják sokat kezdeni az István bátyámmak, hogy bejegyezzék-e vagy sem, arról meglehetünk győződve!

Már pedig ez nagyon fontos körülmény. Már jöhetett — már erre van is tapasztalatunk — ezek az urak éppen akkor mondják ki Budapestesen, hogy: „Szóval nekünk be a holt!” — amidőn Keczől kútszóg javában éke, hamuval lesz, koldusbotra jut vagy a gabonyát künn a földeken javában csepél — aratáshoz közel — a jérvérés.

Már most kérem szépen, kibez forduljunk éppen eszben a szegény magyar gazdák kárak megtérítése végett, hogyha az szövet-

kezet, melynél biztosítva voltak, éppen akkor osszlik fel, amikor a segítség a legelőt-több? — —

Már jó Istenhez, ugye? — —

A jó pedig csak emlékeznünk vissza, hiszen ki-hi meg jól tudja, hogy körülbelül tíz éve, amikor az Országos Kélesűző biztosító szövetkezetre kimondották a „bukást” — hány száz meg száz gazda került a bíróság elé annélkül, hogy tudta volna miért? Hiszen számlálat csak azért perelték, mert a szövetkezetnél volt biztosítva. A per vége az lett, hogy neki mint tag 200 koronát kell megfizetnie, mert a szövetkezet pénzintára üres volt és azt neki kell megfizetnie. Hiszen „tag!” — —

Hát a „tagnak” a biztosítva?

Az meg megszűnt!

Nincs szövetkezet, nincs biztosítás — nincs pénz! — —

De az áldóját, ennek aztán már fele se tréfál! — —

Már most, kérem szépen, amíg nekünk van a jó magyar, biztos alapon álló, kelő alap, tőkével rendelkező biztosító-társaságunk, amely minket rendszer fizetésinkért szerezettség esetén minden körülmények között becsületösen és tisztességesen kielégít, mondván, hogy: „Te nekem évente ennyit fizetsz díj fejében, én meg ezért nekem ennyit fizetek, ha kap ér, ne, itt a szerződés róla!” — Nem tudnám mért biztosítsak én oly intézetnél, mely nem csak, hogy nem ajándékok nekem semmit, hanem a jó pénzemet meg elvesztyűdnék vagyok kitéve és ha úgy fordul a sor, jöhetett, mindezek dacára sem vagyok biztosítva? — Sőt még, hogy a dolgot betétezzék, „utánfizetést” is követelnek tőlem csak azért, mert „tag” vagyok. Es ez a követelést meg is kell fizetnem, mégpedig a fiskális, a bíróság, és a válszer-hajót küldik a nyakank!

Közömbös szépen! —

A magyar ember jó lelki ugyan, ezt még a német sem tagadja, de tán ennyire meg sem „hiszi”!

Igen tisztelt magyar kormány!

Amidőn van szerencsén a felsoroltakra nagybecsű figyelmét tisztellett felhívni, hazafii kötelességem tartom egyuttal arra kérni, hogy méltóztatassék hazánk jó magyar gazdaközösségét jó jelzettek tekintetében különös szives partfogadásba venni; mert, méltóztatassék elhinni, hogy a magyar gazdának kiváló szorgalma és iparkodása dacára, immáron egy fillérje sem e kibővíni való, nehegy koronát volnaának. Itt pedig — országzerete milliókról van szó! —

1909 június hó 23-án.

Hazafias tisztellett

Grubavicses Károly

közigazgatási iró

Győr, K. Baross-út 10. sz.

HIREK.

Az ország minden részéről levelezőket keresünk. Jelentkezést szivesen fogadunk és instruiná a szerkesztőség. — Feltételek ugyan ott. —

Sopronnyegye.

— Fertőmögysé, (L. ö. v. ö. d. e. s.) A minap este tíz óra táján Wenzel Tibiás itteni legényes ráölték. A lovás legénynek a kalapját furta át. A csendőrség nyelozza, ki lehetett a lövöldöző.

— Útrák. (M. g. s.) Mégis csak felmentettek a falksoltai tartásának kötelezettsége alól. E napokban érkezett le az erre vonatkozó folmentés, kötelezetlünk azonban minden évben 30 koronáért fiatal fásékkat vetni s azokat az ottán és köztereken elültetni. Ebben már szivesen megnyugozunk.

